

Un estudi de la UIB i la Universitat de Granada assenyala que les imatges dels paquets de tabac no generen prou impacte sobre els fumadors

La recerca dels investigadors del Departament de Psicologia de la Universitat de les Illes Balears sobre l'impacte emocional de les imatges utilitzades en les campanyes europees contra el consum de tabac recomana la inserció de fotografies més agressives. Els investigadors apunten que algunes de les imatges emprades són considerades agradables per les persones avaluades durant la recerca

Palma. Abril de 2011

Un equip d'investigadors del Grup de Recerca en Neurodinàmica i Psicologia Clínica del Departament de Psicologia de la Universitat de les Illes Balears i de la Universitat de Granada han analitzat l'impacte de les imatges utilitzades per les campanyes europees de prevenció del consum de tabac en els paquets de tabac. La recerca ha assenyalat que les imatges emprades no són suficientment impactants per persuadir els fumadors de deixar aquest hàbit. L'estudi ha determinat que algunes de les imatges utilitzades són arribades a considerar agradables per les persones avaluades que han participat en la recerca. Per això, els investigadors plantegen que les campanyes europees antitabac

podrien resultar més efectives si se substitueixen aquelles imatges que són avaluades com a agradables i aquelles que són poc activadores per altres que causin un impacte més gran. A més, assenyalen que es tinguin en consideració els efectes que cada imatge pot generar sobre els diferents grups poblacionals segons l'edat, el gènere o l'hàbit de consum de tabac.

D'esquerra a dreta, els autors de l'estudi Pedro Montoya, Noemí Sánchez, Francisca Rosselló i Miguel Ángel Muñoz, investigadors del Departament de Psicologia. Foto: UIB

Els autors de l'estudi són Miguel Ángel Muñoz, investigador contractat del programa Juan de la Cierva per la UIB, Pedro Montoya, catedràtic de Psicobiologia de la UIB, i les investigadores Francisca Rosselló i Noemí Sánchez-Nàcher, tots ells del Grup de Recerca en Neurodinàmica i Psicologia Clínica de la UIB, a més de Jaime Vila Castellar, catedràtic del Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la Universitat de Granada, i la professora d'aquesta mateixa universitat María Isabel Viedma del Jesús, del Departament de Comercialització i Investigació de Mercats.

El consum de tabac s'ha associat amb un gran nombre de patologies i amb una elevada morbiditat, fins al punt que ha esdevingut la primera causa de mort evitable. Al voltant de 650.000 persones moren cada any prematurament a la Unió Europea per causes relacionades amb el tabac. Així, s'estima que un 25 per cent de les morts per càncer i un 15 per cent de totes les morts als països de la UE es poden atribuir al tabac, i que més de 13 milions de persones pateixen malalties cròniques provocades per l'hàbit de fumar.

Les institucions públiques europees han desenvolupat les darreres dècades diferents iniciatives legislatives amb l'objectiu de frenar el consum de tabac entre els ciutadans, entre les quals la introducció de missatges que alerten sobre els riscos associats a l'hàbit de fumar als paquets de tabac. Des de fa anys la presència de frases com "fumar perjudica greument la salut" als paquets ha estat una constant, si bé diferents estudis han alertat que els avisos de text eren insuficients per captar l'atenció dels fumadors a l'hora de fer-los llegir i processar els missatges. Com a conseqüència d'això, alguns països han optat per introduir un nou estil d'etiquetes gràfiques d'avertiment que consisteix en l'ús d'imatges i frases associades que expliquin les conseqüències de fumar sobre la salut.

En aquesta línia, la Comissió Europea desenvolupà l'any 2003 una sèrie d'imatges d'alerta que mostraven l'impacte negatiu del tabac a través de fotografies que volien ser visualment impactants i recomanà la seva utilització als Estats membres de la Unió Europea. De moment, el Regne Unit, Bèlgica i Romania ja les han introduïdes, mentre altres, com Espanya, tenen previst fer-ho pròximament.

Impacte emocional

La recerca dels investigadors de la Universitat de les Illes Balears i la Universitat de Granada ha analitzat l'impacte emocional de les imatges utilitzades en la campanya europea fent ús de l'escala psicomètrica Self-Assessment Manikin

Fumar acorta la vida

Fumar obstruye las arterias y provoca cardiopatías y accidentes cerebrovasculares

Fumar provoca cáncer mortal de pulmón

El tabaco es muy adictivo: no empiece a fumar

Dejar de fumar reduce el riesgo de enfermedades mortales de corazón y pulmón

Fumar puede ser causa de una muerte lenta y dolorosa

Fumar provoca el envejecimiento de la piel

(SAM) i del catàleg estàndard d'imatges International Affective Picture System (IAPS). A més, també s'ha investigat quin gènere i quins grups d'edat resulten més afectats per les imatges de la campanya i com es veuen afectats segons els seus hàbits de consum del tabac.

L'experiment va comptar amb la participació de 597 persones, 369 dones i 228 homes, amb edats compreses entre els 13 i els 44 anys, entre els quals hi havia no fumadors, fumadors experimentals, fumadors ocasionals i fumadors habituals. Els voluntaris se sotmeteren a la visualització de 120 imatges entre les quals hi havia les 35 imatges de la campanya europea contra el tabac, i es va emprar l'escala psicomètrica SAM per mesurar les respostes emocionals subjectives.

L'experiment va permetre determinar el grau d'efectivitat de cada imatge d'acord amb els objectius de la campanya europea antitabac segons les imatges fossin, d'una banda, agradables o desagradables, i de l'altra, activadores o no activadores, és a dir, que induïssin els individus a actuar.

Resultats

Els resultats de l'estudi indiquen que, si bé la majoria de les imatges (29) emprades en la campanya europea contra el tabac varen ser avaluades com a neutrals o desagradables i despertaren un nivell d'activació moderat, algunes d'aquestes fotografies (6) foren avaluades com a positives amb un nivell d'activació mitjà.

Això vol dir que aquest darrer grup d'imatges podrien ser menys eficaces a l'hora d'assolir els objectius marcats per la campanya europea antitabac ja que no provoquen un rebuig suficient del tabac. Això es traduiria en l'absència de l'activació per dur a terme conductes d'evitació. Aquests resultats es confirmaren en cada grup de gènere, edat i estatus de fumador.

Fumar puede dañar el espermatozoides y reduce la fertilidad

Fumar puede dañar el espermatozoides y reduce la fertilidad

Fumar puede dañar el espermatozoides y reduce la fertilidad

Fumar puede dañar el espermatozoides y reduce la fertilidad

Fumar puede reducir el flujo sanguíneo y provoca impotencia

Fumar puede reducir el flujo sanguíneo y provoca impotencia

Fumar puede reducir el flujo sanguíneo y provoca impotencia

Fumar puede reducir el flujo sanguíneo y provoca impotencia

El humo contiene benceno, nitrosaminas, formaldehído y cianuro de hidrógeno

El humo contiene benceno, nitrosaminas, formaldehído y cianuro de hidrógeno

El humo contiene benceno, nitrosaminas, formaldehído y cianuro de hidrógeno

El humo contiene benceno, nitrosaminas, formaldehído y cianuro de hidrógeno

Fumar durante el embarazo perjudica la salud de su hijo

Fumar durante el embarazo perjudica la salud de su hijo

Fumar durante el embarazo perjudica la salud de su hijo

Fumar durante el embarazo perjudica la salud de su hijo

Proteja a los niños: no les haga respirar el humo de tabaco

Proteja a los niños: no les haga respirar el humo de tabaco

Proteja a los niños: no les haga respirar el humo de tabaco

Proteja a los niños: no les haga respirar el humo de tabaco

Ayuda para dejar de fumar: consulte a su médico o farmacéutico

Su médico o su farmacéutico pueden ayudarle a dejar de fumar

Ayuda para dejar de fumar

Ayuda para dejar de fumar: 0803 00 00 00

Ayuda para dejar de fumar: 0803 00 00 00

Pel que fa a les diferències de gènere, les imatges de la campanya varen ser avaluades com a modestament desagradables per ambdós grups. Les dones, però, avaluen les fotografies de la campanya com a més activants que el grup dels homes, la qual cosa assenyalaria que aquesta campanya tindria més efectivitat entre les dones que no pas entre els homes.

Per segments d'edat, tots els grups coincidiren a avaluar les imatges com a moderadament desagradables i amb un nivell mitjà d'activació, els participants més joves de l'experiment -entre 13 i 17 anys- avaluen les imatges com a menys activants que els participants de més edat. Aquest fet suggereix que la campanya tindria menys efectivitat sobre aquest grup d'edat.

En relació amb els hàbits de consum de tabac, els participants es dividiren entre aquells que mai no han fumat, els fumadors experimentals, els fumadors ocasionals i els fumadors diaris. La recerca determinà l'existència de diferències entre els fumadors ocasionals i la resta de grups. Els fumadors ocasionals avaluen la campanya com a més activant que la resta de grups. De la mateixa manera, també s'observaren diferències entre aquelles persones que no havien fumat mai i la resta de grups. Aquells que no havien fumat mai i els fumadors diaris avaluen sis imatges com a agradables, els fumadors experimentals n'avaluen set i els fumadors ocasionals, vuit.

En definitiva, els investigadors de la Universitat de les Illes Balears i de la Universitat de Granada plantegen que les campanyes europees antitabac podrien resultar més efectives si se substituïssin aquelles imatges que són avaluades com a agradables i aquelles que són poc activants per altres que causin un impacte més gran, i si es tenen en consideració els efectes que cada imatge pot generar sobre els diferents grups d'edat, de gènere o d'hàbit de consum de tabac.

Fitxa

Grup de Recerca en Neurodinàmica i Psicologia Clínica

Membres

Dr. Pedro Montoya Jiménez
Dr. Miguel Ángel Muñoz García
Sra. Francisca Rosselló Muntaner
Sra. Noemí Sánchez-Nàcher
Sra. Mirna Frascarelli
Dra. Carolina Sitges Quirós
Dr. Ignasi Cifre

Sra. Inmaculada Riquelme
Sr. Cesar Walteros
Sra. Catalina Alorda
Sra. Ana María González
Sra. Ana Mantecón
Sra. Mercedes Martínez
Sra. Isis Costa
Sr. Joan Femenia

Ubicació

Edifici dels Serveis
Científicotècnics i dels instituts
universitaris de recerca
Campus universitari
Cra. de Valldemossa, km 7.5
07122 Palma
Tel.: 971 17 30 00